

ความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการ ด้านการพัฒนาจิตใจของกรมราชทัณฑ์ ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางเขabin จังหวัดราชบุรี

The Satisfaction of the Male Prisoners in Mental Development Welfare of the Correction Department: A Case Study of the Khao Bin Central Prison, Ratchaburi Province

ศิริเพ็ญ จันทรนิยม¹
Siripen Junniyom¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของกรมราชทัณฑ์ ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางเขabin จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ต้องขังชายแดน 5 ในเรือนจำกลางเขabin จังหวัดราชบุรี จำนวน 279 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของเรือนจำกลางเขabin จังหวัดราชบุรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเสมอภาคและเท่าเทียม ด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ และด้านความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังชายส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.30 มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.60 ซึ่งก่อนต้องโทษส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 44.10 โดยมีรายได้ประมาณ 4,000 บาท และต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 35.10 สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 60.60 ซึ่งมีกำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิต คิดเป็นร้อยละ 59.10

ความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 รองลงมา คือ ด้านความเสมอภาคและเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 และด้านความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, ผู้ต้องขังชาย, สวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจ

¹ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตศาตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

¹ Instructor in Faculty of Political Sciences, Faculty of Political Sciences, Siam Technology College

* Corresponding author. Tel. 080-9896661 E-mail: Kengsong@gmail.com

Abstract

This study was a study of the Satisfaction of the Male Prisoners in Mental Development Welfare of the Correction Department: A Case Study of the Khao Bin Central Prison, Ratchaburi Province. The sample was the male prisoners area 5 in the Khao Bin Central Prison with the systematic sampling, makes 279 peoples. The instrument was the questionnaire of 3 aspects with the equality aspect, the quantitative and qualitative sufficient aspect and the responsible of requirement aspect. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research found that: the sample groups almost was age 36–45 years old 37.30 per cent, primary school education 36.60 per cent, pre-prisoner general hireling occupation 44.10 per cent, pre-prisoner monthly income 4,000 baht or below 35.10 per cent, marriage status 60.60 per cent, life sentence 59.10 per cent.

The satisfaction of the male prisoner to the mental development welfare in overview was in moderate level with the average was 2.86. Considering each aspect, all aspect satisfied was in moderate level too. The most average in each aspect of the quantitative and qualitative sufficient aspect with the average was 3.16, subordinate of the equality aspect with the average was 3.08 and after that the responsible of requirement aspect with the average was 2.84 as respectively.

Keywords: satisfaction, Male Prisoners, Mental Development Welfare of the Correction Department

ความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยประสบกับปัญหามากมาย เช่น การขาดประสิทธิภาพ ความผิดพลาดบกพร่อง ความล่าช้าและการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เป็นผลมาจากเหตุหลายประการ ที่สำคัญคือปัญหาการขาดเอกภาพแห่งเป้าหมายร่วมกันของการดำเนินกระบวนการยุติธรรม การขาดความร่วมมือและการประสานงานในด้านต่างๆ ขององค์กรในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนในทางโครงสร้างนั้นก็ขาดระบบการตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ตามทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจและขาดระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรต่างๆ ในกระบวนการในหลายๆ กรณี ปัญหาขององค์กรหนึ่งองค์กรใดอาจมีสาเหตุหรือส่งผลกระทบต่อองค์กรอื่นๆ หรือเป็นปัญหาของระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งระบบ เช่น ปัญหานักโทษล้นเรือนจำ และการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขังในเรือนจำ เป็นต้น แม้ปัญหาดังกล่าวจะเป็นที่ตระหนักดีและมีการพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวเรื่อยมาแต่ยังไม่อาจประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จึงบัญญัติให้แยกองค์กรศาล ซึ่งเป็นฝ่ายตุลาการออกเป็นอิสระจากกระทรวงยุติธรรม และให้มีภารกิจในการพัฒนาระบบของกระบวนการยุติธรรมเพื่อสร้างหลักประกันการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชนได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการปรับปรุงระบบงานยุติธรรมของประเทศให้มีความเป็นสากลและมีมาตรฐานที่สอดคล้องกับนานาอารยประเทศ ซึ่งการปฏิบัติภารกิจขององค์กรต่างๆ ในกระบวนการ

ยุติธรรมซึ่งเป็นองค์การของรัฐต้องให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและหลักเกณฑ์สากลต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ผู้ต้องหา จำเลย ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องโทษในเรือนจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาดซึ่งถูกควบคุมตัวในเรือนจำหรือในทัณฑสถาน ต้องให้ความเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน (กรมราชทัณฑ์, 2546: 325)

กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลผู้ต้องขัง เป็นหน่วยงานหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม มีหน้าที่หลักในการบริหารการปกครองหรือการบังคับโทษให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายทางอาญาที่รัฐกำหนด เช่น การบังคับแก่บุคคลที่ต้องคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดแล้วให้ต้องโทษจำคุกตามกฎหมายหรือที่เรียกว่านักโทษเด็ดขาด มีการกระทำผิดเกิดขึ้น สังคมจะต้องมีมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการกับผู้กระทำผิด แต่จะจัดการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อของคนในแต่ละยุคแต่ละสมัย ในสมัยดั้งเดิมมีความเชื่อว่าคนทำผิดเพราะความชั่วร้ายในสันดาน การลงโทษจึงต้องกระทำด้วยความทารุณโหดร้ายและรุนแรงเพื่อมุ่งที่จะก่อให้เกิดความหวาดกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นอีกและทำให้คนทั่วไปเห็นเป็นตัวอย่างเช่นกัน ปัจจุบันมีความเชื่อว่าทำผิดเพราะสิ่งแวดล้อมที่หล่อหลอมและกดดันให้คนหันไปสู่การกระทำความผิดคนที่ได้รับการหล่อหลอมขัดเกลามาจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ขาดโอกาสทางสังคม ก็จะหันไปสู่การกระทำความผิด

ดังนั้นการปฏิบัติต่อคนที่ทำผิดจึงต้องหันมาให้อากาศแก่บุคคลเหล่านี้ให้ได้รับการแก้ไขและฟื้นฟูจิตใจให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับกฎเกณฑ์และเงื่อนไขในสังคมเมื่อพ้นโทษได้ การทรมานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังนั้นเป็นการทรมานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับฝ่ายราชทัณฑ์ ซึ่งต้องดูแลควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ เพราะการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังนั้นจัดว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของกรมราชทัณฑ์ในการที่จะอบรมแก้ไขให้คนที่กระทำผิดได้ปรับตัวปรับพฤติกรรมและกลับเข้าสู่สังคมได้โดยไม่ไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของงานราชทัณฑ์ที่นานาประเทศถือปฏิบัติ การนำผู้กระทำผิดเข้ามาคุมขังไว้โดยไม่ให้การอบรมแก้ไขฟื้นฟูเพียงแต่คุมขังไว้ นอกจากจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่มีโอกาสที่จะกลับตัวแล้วยังทำให้ผู้กระทำผิดต้องมีสภาพเสื่อมโทรมลงไปกว่าเดิมอีก เนื่องจากเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำโดยไม่มีกิจกรรมใดๆ ทำหรือไม่ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมในการพัฒนาตนเองแล้วก็มีผลกระทบต่อนิสัยพฤติกรรมและเกิดการรวมกลุ่มเรียนรู้ถ่ายทอดพฤติกรรมอาชญากรรมซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ภารกิจในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังยังเป็นการส่งเสริมภารกิจในการควบคุมผู้ต้องขัง เพราะหากไม่มีกิจกรรมในการแก้ไขฟื้นฟูแล้วจะทำให้การควบคุมเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะผู้ต้องขังที่อยู่ว่างไม่ได้ทำกิจกรรมอะไรจะมีความคิดฟุ้งซ่าน เล่นการพนันหรือกิจกรรมผิดกฎหมายอื่นๆ หรือไม่อยู่ในสถานที่ที่จัดไว้ ดังนั้นภารกิจด้านการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังจึงเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็นสำหรับงานราชทัณฑ์โดยเฉพาะงานเรือนจำในการที่จะทำให้ผู้ต้องขังกลับเข้าสู่สังคมได้โดยไม่กระทำผิด ขึ้นอีก (นันทิ จิตสว่าง, 2547: 1-2)

การจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจนั้นถือเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งที่ได้มีส่วนช่วยหรือสนับสนุนในการควบคุมการปกครองผู้ต้องขังและการพัฒนาพฤตินิสัยให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จตามนโยบาย นอกจากการจัดสวัสดิการด้านร่างกายแล้วยังต้องมีการจัดสวัสดิการทางด้านจิตใจ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดเป็นภารกิจหลักที่สำคัญมากประการหนึ่งในแผนทิศทางการราชทัณฑ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2546-2550) โดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ว่า “ภายในปี พ.ศ. 2550 กรมราชทัณฑ์จะเป็นองค์กรชั้นนำของอาเซียน ในการควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง” โดยมีคติพจน์ (Motto) ว่า “ควบคุมด้วยใจ แก้ไขด้วยเมตตา มุ่งพัฒนาสู่สากล” (กรมราชทัณฑ์, 2545) อีกทั้งเรือนจำกลางเขามิน ยังมีพันธกิจ คือ ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพ และแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัยผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม (เรือนจำกลางเขามิน, ออนไลน์)

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากแผนทิศทางการมรดกทางวัฒนธรรม ฉบับที่ 2 และพันธกิจของเรือนจำกลางเขาบินแล้ว จะมุ่งเป้าประสงค์ไปที่การพัฒนาจิตใจการปรับปรุงแก้ไขความประพฤติของผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี พร้อมที่จะกลับสู่สังคมได้อย่างปกติสุขภายหลังพ้นโทษแล้ว โดยใช้กระบวนการอบรมศีลธรรมจริยธรรมทาง พระพุทธศาสนาเป็นหลัก พร้อมกับวางมาตรการและกำหนดหลักเกณฑ์การอบรมให้เรือนจำและทัณฑสถาน ทุกแห่งถือปฏิบัติให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน จึงกล่าวได้ว่าผู้ต้องขังทุกคนจะได้รับการชี้แจง อบรม และดูแล ความประพฤติตั้งแต่วันแรกที่เข้าสู่เรือนจำและทัณฑสถานจนถึงวันที่ได้รับการปลดปล่อยหรือพ้นโทษไป ซึ่งเรือนจำกลางเขาบินยังเป็นเรือนจำที่ได้ดำเนินการจัดสวัสดิการด้านพัฒนาจิตใจอีกแห่งหนึ่งที่ประสบปัญหา ดังกล่าว เนื่องจากผู้ต้องขังควรได้รับสวัสดิการด้านพัฒนาจิตใจให้มีความเสมอภาคและเพียงพอทั้งปริมาณ และคุณภาพตรงต่อความต้องการ อีกทั้งเรือนจำกลางเขาบินยังไม่มีมีการกำหนดการส่งเสริมการเรียนรู้และ พัฒนาพฤติกรรมที่ชัดเจน ทั้งการอบรมทางศาสนาหรือการพัฒนาทักษะชีวิต อาจจะยังไม่ตรงกับความต้องการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจทางด้านการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจ ของผู้ต้องขังชาย ในฐานะผู้ปฏิบัติงานในกรมราชทัณฑ์ เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนา จิตใจของผู้ต้องขังให้กรมราชทัณฑ์ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของ กรมราชทัณฑ์ ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี จำนวน 3,441 คน และอยู่ในแดน 5 จำนวน 650 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ต้องขังชายแดน 5 ในเรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี จำนวน 279 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างมีระบบ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายต่อการจัดสวัสดิการ ด้านการพัฒนาจิตใจของเรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขังชาย

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจต่อสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความ เสมอภาคและเท่าเทียม ด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ และด้านความสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้ต้องขัง

ตอนที่ 3 สอบถามข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เป็นรูปแบบปลายเปิด

โดยมีวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

- ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจ
- สร้างรายการข้อคำถามจากการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ 5 คือ พึงพอใจมากที่สุด, 4 คือ พึงพอใจมาก, 3 คือ พึงพอใจปานกลาง, 2 คือ พึงพอใจน้อย และ 1 คือ พึงพอใจน้อยที่สุด
- นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของรายการข้อคำถามในแบบสอบถาม
- นำแบบผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามให้กับผู้ต้องขังชายที่แดน 5 ในเรือนจำกลางเขabin จังหวัดราชบุรี และเก็บรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

- หาค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขังชายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำเสนอในรูปของตารางและการบรรยายพรรณนา
- นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้ต้องขังชายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์กำหนดระดับค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	มีความพึงพอใจต่อสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	มีความพึงพอใจต่อสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	มีความพึงพอใจต่อสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	มีความพึงพอใจต่อสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	มีความพึงพอใจต่อสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามประเด็นคำถามปลายเปิด มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และบรรยายพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ต้องขังชาย ต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของเรือนจำกลางเขabin จังหวัดราชบุรี มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 279 ฉบับ โดยมีผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ต้องขังชายส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 37.30 มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ประถมศึกษา จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 36.60 ซึ่งก่อน

ต้องโทษส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 44.10 โดยมีรายได้ประมาณ 4,000 บาท ต่อเดือน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 สถานภาพส่วนใหญ่สมรสแล้ว จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 60.60 ซึ่งมีกำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิต จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 59.10

ตอนที่ 2 ข้อมูลความพึงพอใจต่อสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจ

ความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 รองลงมา คือ ด้านเสมอภาคและเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 และด้านความต้องการของผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ตามลำดับ หากพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า

ด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ ซึ่งในประเด็นความกว้างขวางของสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการ มีความพึงพอใจสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ส่วนความเหมาะสมของหลักสูตรในการอบรมจิตตภาวนา และการอบรมทางศาสนาต่างๆ มีความพึงพอใจต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49

ด้านความเสมอภาคและเท่าเทียม ซึ่งในประเด็นผู้ต้องขังทุกศาสนามีโอกาสได้รับการอบรมทางศาสนา มีความพึงพอใจสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ส่วนผู้ต้องขังทุกคนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมนันทนาการ มีความพึงพอใจต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41

และด้านความต้องการของผู้ต้องขัง ซึ่งในประเด็นการจัดอบรมจิตตภาวนาสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง มีความพึงพอใจสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ส่วนการจัดแข่งขันกีฬาสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง มีความพึงพอใจต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69

สรุป อภิปรายผล

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ต้องขังชาย ต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของ เรือนจำกลาง เขabin จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผลดังนี้

สรุป

ความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของเรือนจำกลางเขabin จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.86 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 รองลงมา คือ ด้านเสมอภาคและเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 และด้านความต้องการของผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของเรือนจำกลางเขabin จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้แบ่งการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความเสมอภาคและเท่าเทียม ด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ และด้านความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง สามารถอภิปรายผล ดังนี้

ด้านปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ ซึ่งในประเด็นความกว้างขวางของสถานที่จัดกิจกรรมนันทนาการ มีความพึงพอใจสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเรือนจำกลางเขาบิน มีสถานที่กว้างขวางเพียงพอ กับจำนวนผู้ต้องขังและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมนันทนาการ สอดคล้องกับแนวคิดของจอห์น ดี มิลเล็ต (John D. Millet, 1954: 397-400) การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) คือ ความเพียงพอในด้านสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ นอกจากนั้นการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขัง ยังสอดคล้องกับที่สุมาลี ประเสริฐประศาสตร์ (2542: 23-24) ได้กล่าวว่า สวัสดิการผู้ต้องขังในภารกิจของกรมราชทัณฑ์ นอกจากจะจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้แล้ว ยังต้องมีสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล การศึกษา อนามัย และด้านกีฬาและนันทนาการซึ่งมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวันในเรือนจำกลาง กรมราชทัณฑ์ ส่วนความเหมาะสมของหลักสูตรในการอบรมจิตตภาวนาและการอบรมทางศาสนาต่างๆ มีความพึงพอใจต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดตารางในการอบรมของหลักสูตรยังไม่เพียงพอ และรวมถึงงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรอีกด้วย สอดคล้องกับสุวิทย์ชัย คำโทน (2547: 2) ได้กล่าวถึงการพัฒนาพฤตินิสัยด้านจิตใจควรจัดการปัญหาในด้านสถานที่ บุคลากร และงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานในการอบรมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ด้านเสมอภาคและเท่าเทียม ซึ่งในประเด็นผู้ต้องขังทุกศาสนามีโอกาสได้รับการอบรมทางศาสนา มีความพึงพอใจสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเรือนจำกลางเขาบิน กรมราชทัณฑ์ ได้จัดสวัสดิการด้านจิตใจโดยการฝึกอบรมทางศาสนาเพื่อให้มีจิตใจตั้งมั่นเป็นสมาธิเข้มแข็ง อดทน รู้จักตนเอง และความผิดพลาดบกพร่องในอดีตของตน ตั้งใจแก้ไขตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์แจ่ม สถานานนท์ (2544: 81) ได้สรุปว่า ผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเมื่อได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรฯ ความรู้ในทางพุทธศาสนา ได้มีเพิ่มขึ้น สำหรับในเรื่องความเชื่อทางศาสนาพุทธก็ได้แสดงให้เห็นว่า มีความเชื่อไปในแนวทางที่ถูกต้อง มีเหตุมีผลและยอมรับในผลของการกระทำชั่ว มีความคิด มีทัศนคติ และพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งความสามารถในการทำความดี ละเว้นความชั่วอยู่ในกรอบศีลธรรม ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ตนเอง การสงบใจและอยู่ในระเบียบวินัย ส่วนประเด็นผู้ต้องขังทุกคนมีโอกาสดำเนินการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ มีความพึงพอใจต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 อาจเป็นเพราะการจัดตารางในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการยังไม่เพียงพอ หรือผู้ต้องขังอาจมีความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมากยิ่งขึ้น

ด้านความต้องการของผู้ต้องขัง ซึ่งในประเด็นการจัดอบรมจิตตภาวนาสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง มีความพึงพอใจสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการฝึกอบรมจิตตภาวนา เป็นการอบรมกายและฝึกฝนเกี่ยวกับจิตใจโดยตรงตามหลักของสมาธิวิปัสสนาแห่งพุทธวิธี จะช่วยทำให้ผู้ต้องขังมีจิตใจตั้งมั่น มีสมาธิ รู้จักตนเอง รู้สึกรู้สีกในบาปบุญคุณโทษ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ชัย คำโทน (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมจิตตภาวนา พบว่าผู้ต้องขังก่อนเข้ารับการอบรมจะมีความก้าวร้าว ใจร้อน ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ มีความอดทนน้อยมาก ทำที่ไม่เป็นมิตร แต่ภายหลังอบรมจิตตภาวนาแล้ว ผู้ต้องขังมีความสุข ใจเย็น อดทนอดกลั้นได้ดี นิสัยใจคออ่อนน้อมถ่อมตน ปกครองง่าย ตลอดจนสามารถให้ความร่วมมือและทำกิจกรรมต่างๆ ของเรือนจำ ไม่กระทำความผิดวินัยเรือนจำ และยังสอดคล้องกับจันทร์แจ่ม สถานานนท์ (2544: 81) ได้กล่าวถึงผลจากการฝึกอบรมจิตตภาวนาไว้ว่า ผู้ต้องขังให้เหตุผลว่าการฝึกอบรมฯ ทำให้ตนมีจิตใจสงบ รู้จักข่มอารมณ์ คิดไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผล สามารถปรับตัวเข้ากับเรือนจำและทำให้เชื่อในผลการกระทำของตน ส่วนประเด็นการจัดแข่งขันกีฬาสอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง มีความพึงพอใจต่ำที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69 อาจเป็นเพราะการจัดแข่งขันกีฬาของเรือนจำกลางเขาบิน กรมราชทัณฑ์ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขัง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ต้องขังทั้งหญิงและชาย เพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจได้อย่างครอบคลุมเพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปปรับปรุงการจัดสวัสดิการต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาจิตใจของกรมราชทัณฑ์ในเขตพื้นที่อื่นๆ
3. ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคแนวทางการแก้ไขในการจัดสวัสดิการด้านพัฒนาจิตใจของกรมราชทัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดสวัสดิการด้านพัฒนาจิตใจของกรมราชทัณฑ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2545). “เปิดเรือนจำสู่สังคม”, แผนทิศทางการราชทัณฑ์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2546–2550).
Department of Corrections. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- _____. (2546). กระบวนการทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด. กรุงเทพฯ:
กระทรวงยุติธรรม.
- จันทร์แจ่ม สถานานนท์. (2544). โครงการฝึกอบรมจิตตภาวนา. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- นัทธี จิตสว่าง. (2547). โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์.
- เรือนจำกลางเขาบิน. (2553). “พันธกิจ”, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.correct.go.th/tdcratc/ob.html>
- สุมาลี ประเสริฐประศาสน์. (2542). สวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนา
พฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์.
- สุวิทย์ชัย คำโทน. (2547). การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการ
ฝึกอบรมจิตตภาวนา: ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางคลองเปรม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Millet, John D. (1954). *Management in the Public Service*. New York: McGraw-Hill.